

چشم انداز اقتصاد ایران از منظر بانک جهانی

بانک جهانی در گزارشی به بررسی وضعیت اقتصاد ایران در سال‌های اخیر و ارائه چشم اندازی برای سال‌های آینده، بازه زمانی ۲۰۱۷-۲۰۱۸ پرداخته که منتخبی از این گزارش ذیلاً ارائه شده است.

به دنبال رشد متوسط اقتصاد ایران در سال ۲۰۱۵ که بیشتر در رابطه با عدم قطعیت ناشی از برنامه اقدام مشترک (JCPOA) بود، پیش بینی می‌شود با حذف تحریم‌ها، اقتصاد ایران با نرخ متوسط ۴.۵ درصد طی دوره ۱۸-۲۰۱۶ رشد کند. چشم انداز میان مدت اقتصاد بستگی به انجام مستمر اصلاحات و افزایش تعاملات جهانی دارد.

پیشرفت‌های اخیر

برآورد می‌شود رشد اقتصادی ایران از ۳ درصد در سال ۲۰۱۴ به ۰.۶ درصد در سال ۲۰۱۵ تعدیل شود. احتمال می‌رود از ماه ژانویه ۲۰۱۷ به بعد اقتصاد ایران از بهبود در کسب و کار و اعتماد مصرف کننده ناشی از اقدامات دولت یازدهم اصلاح طلب و همچنین توافقات اولیه انجام شده با بنگاه‌های خارجی برای سرمایه‌گذاری در کشور، منتفع گردد.

شاخص‌های اولیه از ایجاد تحرک در اقتصاد حکایت دارند، رشد ۴.۴ درصدی در فصل اول سال ۲۰۱۶ (مارس-ژوئن) ایجاد شده است، این رشد در درجه اول توسط بخش نفت هدایت می‌شوند. همزمان با عملکرد رشد ضعیف در سال ۲۰۱۵، نرخ بیکاری حدود ۰.۵ درصد افزایش یافت و به ۱۱.۳ درصد رسید، که البته افزایش نرخ مشارکت نیروی کار نیز از ۳۷.۲ درصد در سال ۲۰۱۴ به ۳۸.۲ درصد در سال ۲۰۱۵ بر افزایش نرخ بیکاری موثر بود. عدم تعادل‌های ساختاری در بازار کار همچنان به عنوان یک چالش جدی با اختلاف شدید در ابعاد جنس و سن مطرح است.

طی سال‌های اخیر فشارهای تورمی فروکش پیدا کرده و نرخ تورم مصرف کننده از ۳۴.۷ درصد در سال ۲۰۱۳ به ۱۱.۹ درصد در سال ۲۰۱۵ کاهش یافته و در ماه ژوئن ۲۰۱۶ به ارقام تک رقمی ۹.۲ درصد رسید.

علی‌رغم کاهش نرخ تورم و با توجه به این که ماکزیمم نرخ سپرده از ۲۰ درصد به ۱۸ درصد در اکتبر ۲۰۱۵ کاهش یافته، نرخ وام دهی اعلامی بانک مرکزی تقریباً بدون تغییر باقی مانده است،

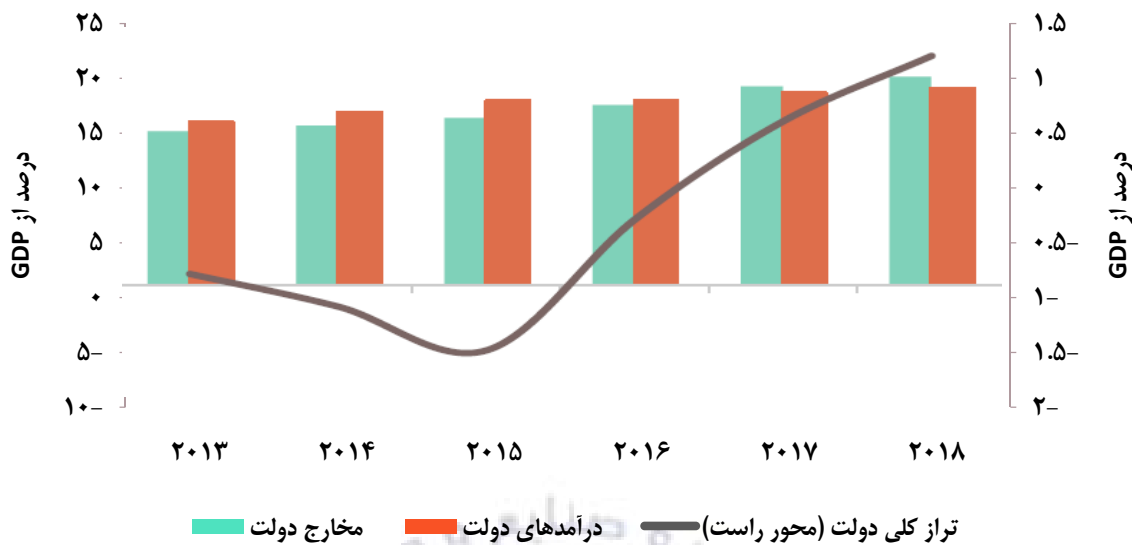
در بخش مالی، کسری بودجه دولت در سال ۲۰۱۵ به میزان ۰.۴ واحد درصد تضعیف شد و به ۱.۶ درصد از تولید ناخالص داخلی رسید (نمودار ۱). بنظر می‌رسد افزایش درآمد دولت با افزایش همزمان در هزینه‌ها به خصوص هزینه‌های جاری جبران می‌شود. مازاد حساب جاری ایران نیز از مازاد ۳.۸ درصد در سال ۲۰۱۴ به ۲.۳ درصد از تولید ناخالص داخلی تضعیف شده که کاهش صادرات غیرنفتی تنها بخشی از کاهش واردات را جبران کرده است.

چشم انداز

انتظار می‌رود اقتصاد ایران با نرخ متوسط ۴.۶ درصد بین سال‌های ۱۸-۲۰۱۶ رشد کند (جدول ۱). به احتمال زیاد، در میان مدت (۲۰۱۷-۲۰۱۸) سرمایه‌گذاری نقش بیشتری در ایجاد رشد بازی خواهد کرد، با این فرض که سرمایه‌گذاری‌هایی که اخیراً در حال مذاکره است، در سال ۲۰۱۷ و ۲۰۱۸ محقق خواهد شد و ارتباطات مالی با بقیه جهان دوباره بازسازی خواهد شد.

نمودار ۱- روند درآمد و هزینه های دولت ۱۸-۲۰۱۳، درصد از تولید ناخالص داخلی

در همین حال، انتظار می رود نرخ تورم برای اولین بار از سال ۱۹۹۰، در سال ۲۰۱۶ تک رقمی (۸.۶ درصد) شود. کاهش هزینه واردات در پی لغو تحریمها در کاهش قیمت کالاها موثر بوده است، اما پیش بینی می شود با افزایش قیمت نفت در سال های ۲۰۱۷-۲۰۱۸، نرخ تورم بالاتر رود.

جدول ۱- چشم انداز متغیرهای اقتصاد کلان - درصد تغییر سالانه

۲۰۱۸	۲۰۱۷	۲۰۱۶	۲۰۱۵	۲۰۱۴	۲۰۱۳	
۴.۸	۵.۲	۴.۶	۱.۷	۴.۳	-۱.۹	رشد تولید ناخالص داخلی، به قیمت ثابت بازار
۳.۰	۳.۲	۲.۴	۳.۹	۳.۱	-۹.۳	مصرف خصوصی
۸.۵	۹.۱	-۱.۳	-۸.۹	۲.۷	۱.۶	مصرف دولتی
۶.۹	۷.۷	۲.۸	-۱.۰	۳.۵	-۶.۹	تشکیل سرمایه ثابت ناخالص
۱۲.۰	۱۷.۵	۲۲.۷	۶.۳	۱۲.۰	۰.۰	صادرات کالا و خدمات
۱۴.۶	۲۳.۶	۱۸.۲	-۵.۶	-۵.۷	-۱۸.۷	واردات کالا و خدمات
۴.۵	۴.۸	۴.۳	۰.۶	۳.۰	-۱.۸	رشد تولید ناخالص داخلی، به قیمت ثابت عوامل تولید
۶.۷	۴.۱	۳.۵	۳.۰	۳.۸	۴.۸	کشاورزی
۴.۸	۶.۷	۶.۵	۴.۲	۴.۹	-۴.۷	صنعت
۴.۰	۳.۵	۲.۹	-۲.۰	۱.۷	-۰.۶	خدمات
۹.۱	۱۰.۴	۸.۶	۱۱.۹	۱۵.۶	۳۴.۷	تورم (شاخص قیمت مصرف کننده)
۴.۱	۳.۴	۲.۶	۲.۳	۳.۸	۶.۳	تراز حساب جاری (درصد از GDP)
۱.۱	۰.۵	-۰.۴	-۱.۶	-۱.۲	-۰.۹	تراز مالی (درصد از GDP)
۱.۱	۰.۵	۰.۷	۰.۹	۱.۳	۱.۶	بدهی (درصد از GDP)
۱.۱	۰.۶	-۰.۴	-۱.۵	-۱.۱	-۰.۹	تراز اولیه (درصد از GDP)

* تراز اولیه : مجموع کل درآمدها اعم از غیرنفتی و نفتی منهای کل هزینهها شامل هزینههای جاری و عمرانی بدون در نظر گرفتن هزینه ناشی از پرداخت بهره.

** تراز کلی مالی: تراز اولیه به اضافه خالص درآمد ناشی از سرمایه گذاری.

معاونت بررسی های اقتصادی

پیش بینی می شود تراز مالی ۱.۲ واحد درصد افزایش یابد و به ۰.۴- درصد از تولید ناخالص داخلی در سال ۲۰۱۶ برسد، پیش بینی مذکور با این فرض که انتظار می رود حجم صادرات نفت افزایش یافته و به طور همزمان درآمدهای غیرنفتی نیز افزایش یابد و مازادی در سال های ۲۰۱۷-۲۰۱۸ اتفاق بیفتد، صورت گرفته است. در سال ۲۰۱۶، مازاد حساب جاری در نتیجه افزایش بیشتر صادرات انرژی نسبت به افزایش واردات (که ناشی از هزینه های تجاری پایین تر و افزایش مصرف داخلی است) شروع به بهبود نموده و انتظار می رود در سال ۲۰۱۸ به ۴.۱ درصد برسد.

ریسکها و چالشها

رشد سریع اقتصاد ایران مشروط به پیشرفت های قابل توجه در تعاملات و ارتباطات تجاری و سرمایه گذاری است لذا اجرای کندتر برجام ممکن است تاثیر منفی بر چشم انداز بگذارد. همچنین وابستگی زیاد اقتصاد ایران به بخش انرژی، آن را در معرض تغییرات قیمت های نفت و گاز قرار داده است. یکی دیگر از ریسک های عدم تحقق چشم انداز، نتیجه انتخابات ریاست جمهوری است که در ماه ژوئن ۲۰۱۷ برگزار می شود. ایجاد تعهد برای انجام اصلاحات ساختاری قابل توجه از جمله شرکت های دولتی، بخش مالی و مدیریت درآمدهای نفتی نقش مهمی در حفظ سرمایه گذاری های داخلی و خارجی خواهد کرد. در صورت افزایش ریسک های ژئوپلیتیکی، اقتصاد ایران از کانال تجارت آسیب پذیر خواهد بود. دسترسی بهتر به داده های خرد و تحلیل های عمیق تر برای بررسی دقیق روند فقر و نابرابری در ایران، ضروری است.